

MIHÁLY ISTVÁN

Babics Imre: A Kék Ütem Lovagrend avagy: a műelemzés szabályai

Amikor számomra a Piros Tücsök azt a hangot jelentette, amit egy csörgő-hegedű ad ki, a Hargita tolvajos-tető csúcsa melletti szakadék pedig a világvégét, még nem tudtam olvasni. Apám azzal próbált visszatartani a szakadéktól, hogy ott ördögök laknak, akik alig várják, hogy félrelépjek, hogy aztán megsüthessenek és megehessenek. Amikor a lépésem emelt lábam megakadt apám szavaitól, éppúgy éreztem a határtalant, mint később, amikor a homokórát néztem, odaképzelve magam az alsó osztályba, amint éppen azért gyúródok felfele, hogy egyszer fent lehessenek, de a homokszemek monoton csepegése mindig biztosított annyi ellenszemet, hogy egyhelyben, ott középen, valahol a kiszámíthatatlan végek és kezdetek között maradjak. A Kék Ütem Asszonya egy bájos mozdulattal és fantasztikus pontossággal mindig megfordította az órát, amint az utolsó homokszem is lepergett, mert az idő folytonosságát az én kedvemért sem lehet megszakítani, s újra az alsó tartályba kerültem. Kezdődött minden előlről.

Nem tudom, mi tartott vissza, talán a csodálkozás vagy a félelem, amit akkor éreztem életemben először a semmivel kapcsolatban, de apám szavai csak az első tizenhét szótag voltak, ami semmiképpen sem elég ahhoz, hogy onnan felkapaszkodhassak, de ahhoz sem, hogy valahová lepottyanjak. Valahol középen megtört az egész. Azután már egyik feléből sem lehetett következtetni a másikra, csak sejteni, hogy néhány perce még együvé tartoztak, és tudni, hogy most már nagyon távol vannak egymástól, akár a délibábok az úton, és mégis sehol. Kitöltik őket az első betű és az utolsó pont közé képzelt nyomdafesték-lenyomatú halottasurna-részletek. Mintha a villamoson, fénynyalábok között vak pár csokolózna, mintha hegyek lennének a felhők között.

A tizenegyedik születésnapomon /ezerkilencszáznolcvanegyoktóberötödikén/ a tiszteletemre gyűlt össze minden árnyék a téli éjben. Apám éppen azt mesélte a vendégeknek, hogy úgy kellett elrángasson a szakadék szélétől, mert megdermedtem, és már esteledett. Kimentem a havazásba köszönteni őket, és összetapostam a maradék szűzhavat is. Ott álltak az árnyékok tizenegy sorban, mindenikükkel kezét fogtam, de egynek sem értettem a nevét, csak bámultak rám, én meg rájuk, tanácstalanul. Nem értettem, tulajdonképpen mit keresnek itt, miért állnak olyan zavarosan: elől mindig egyik, hátul mindig másik, középen pedig a elismerhetelenségig-rendezett káoszban. Aztán fájni kezdtem, és visszamentem a házba. Többek között lovas ólomkatonákat kaptam ajándékba. Sokáig rakosgattam őket: támadást

intéztem, hagytam magam elfogni, megszöktem, és céltáblának álltam ki. „Gépfegyverlövédék suhant át rajtam, puha réten fekszem, hernyó mászik a homlokomon. Mit akarsz, mi? Haldoklom, te meg itt fűszálakat dugsz a fülembel!” Olyan végtelen volt bennem a vágy felállni és nekifogni a keresztrejtvénynek, de apám megnyugtatót, már mind meg van fejtve, csak én nem tudhatom a megoldást, mert ha megtudom, akkor sohasem tudhatom meg igazán. Nem értettem. Sírni kezdtem, mire ő rám szólt: „Fiam, nesírférfivagy. Aférfiacsakakkorsírnak-hahagymáthámoznak. Akkoriscsakönnyeznek.” Mérgemben ide-oda lökdöstem a Lovagokat, főleg azt, amelyik a kezét a lova tarkóján tartotta, s a másikkal fűtült valaki után. A lábamra figyeltem, elhatároztam, most már semmi sem állíthat meg: meglendült, és... A jég mellvért hamarabb ért földet, a lovagom szétzúzott mellkasa ejtőernyőlebegéssel loccsant szét a szobám falán.

Apám mindig mondott valamit. Elmondta röviden, középhosszúan és nagyonhosszan, de előbbre nem jutottam. Mindig mást-mást érttem. Bekötözött szemmel fogtam a nyúl két fülét. Nem tudtam: rugdalózik, vagy táncol, fehér vagy fekete, netán tarka-barna, énekel, vagy visít. Vakon és süketen egyre csak markoláztam a nyúl füleit, mintha az utolsó törmelékbe kapaszkodnék, amely azért megállja a helyét azzal, hogy van. Mindig azt képzelhettem, amit akartam. Fogtam a füleit, és nagyon szabad voltam addig, amíg nem jött egy Lovag, és dárdájával mellbe bökött. Eldőltem, s a nyúl a földre esett, dőglötten. Kinyitatták a szemem, a fülem, és eszembe jutottak a keresztrejtvények. Elővettem a kiugrósbicskámát. Szétvágтам a nyúl koponyáját, hogy meglássam, mi van benne, hogy megtudjam, hogyan működött, hogy megismerjem az utolsó gondolatát. Elképedve néztem, hogy a Lovagok kék páncélban, mint az agytekervények, az utolsó szívdobbanás ütemére még vonaglanak egyet.

Apám az ölében vitt az ágyig. Hideg volt a gipsz a lábaimon, és fogalmam sem volt, hogyan került oda. Fejemen páfránysisak, kezemben egy szívenszúrtszalmaszál! „Ha-ha-ha” — kacagtak, amikor elmondtam, hogy a pokolban jártam, s olyan nincs is, hogy semmi, mert mindig van valami határ, amit el lehet törölni, hogy azután együtt legyünk, és soha ne tudjuk, hogy ki jött-ment honnan-hová. Én pedig újra sírtam, mert én ilyen síróbögőmasina vagyok. De vigasztalásul, mint minden valamirevaló mesehősnek, nekem is kijárt az a kegy, hogy azóta is ott sírhatok.